

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 350/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátska kancelária JANČO A PARTNERI, s. r. o., Štúrova 13, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/226/2020 z 30. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka uzatvorila v roku 2002 zmluvu o pôžičke a poskytla dlžníkovi 500 000 Sk (16 596,96 eur). Dlžník v januári 2004 dlh uznal. V rámci konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov súd prikázal záväzok z uvedenej zmluvy o pôžičke dlžníkovi i jeho bývalej manželke, a to každému rovným dielom (8 298,50 eur). Dlžník následne zaplatil sťažovateľke svoju časť záväzku. Keďže jeho bývalá manželka svoju časť záväzku nesplnila, dlžník ju sťažovateľke uhradil za bývalú manželku, pričom svoju pohľadávku voči bývalej manželke na náhradu toho, čo za ňu plnil, postúpil 10. februára 2012 na sťažovateľku, ktorá si ju voči bývalej manželke dlžníka uplatnila žalobou na okresnom súde.

3. Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) v poradí štvrtým rozsudkom z 10. júla 2017 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalovanú sumu s príslušenstvom a zastavil konanie v časti

úrokov z omeškania. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 10. júla 2018 rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, a v závislom výroku o trovách konania ako vecne správne potvrdil. Odvolanie proti výroku o zastavení konania odmietol. Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd uznesením 27. júna 2019 rozsudok krajského súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, a vo výroku o priznaní nároku na náhradu trov odvolacieho konania sťažovateľky proti žalovanej zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Krajský súd po vrátení veci, súc podľa § 455 CSP viazaný právnym názorom najvyššieho súdu, zmenil rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku tak, že žalobu o zaplatenie 8 298,50 eur s príslušenstvom zamietol. Podľa názoru krajského súdu bol nesprávnym právnym záver okresného súdu o platnosti zmluvy z 10. februára 2012 o postúpení pohľadávky uzavretej medzi dlžníkom a sťažovateľkou. Zo zmluvy o pôžičke bol totiž voči sťažovateľke zaviazaný výlučne dlžník a aj uznanie dlhu z 21. januára 2004 zaväzovalo len jeho a nebolo účinné voči žalovanej. Na tomto závere nič nezmenil ani výsledok vyporiadania BSM, ktoré malo dopad len na vzťah medzi manželmi, a nie aj na ich vzťah k tretím osobám. Žalovaná sa teda nestala spoludlžníčkou sťažovateľky spolu s dlžníkom k záväzku zo zmluvy o pôžičke, a to ani za situácie, že tento záväzok zo zmluvy o pôžičke bol zahrnutý do vyporiadania ich BSM. Za situácie, že dlžníkovi nevznikol vo vzťahu k žalovanej nárok na plnenie (zaplatenie 8 298,58 eur), nemohol takúto neexistujúcu pohľadávku postúpiť na sťažovateľku a aktívna legitímácia sťažovateľky v konaní nie je daná, keďže z neplatnej zmluvy o postúpení pohľadávky nemohla nadobudnúť žiaden hmotnoprávny nárok voči žalovanej.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP. Dôvodila, že krajskému súdu pred jeho rozhodnutím predložila podrobné vyjadrenie, v ktorom argumentovala, že z kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu z 27. júna 2019 nevyplýva žiaden dôvod, pre ktorý by sa krajský súd mal odchyliť od svojho zrušeného rozsudku z 10. júla 2018 a zmeniť prvoinštančný rozsudok. Najvyšší súd v kasačnom rozhodnutí len potvrdil, že medzi dlžníkom a jeho bývalou manželkou neexistoval solidárny záväzok, z čoho krajský súd vychádzal pri zrušenom rozhodnutí. Ostatným rozhodnutím (napádaným dovolaním) však krajský súd rozhodol úplne opačne, keď rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol, pričom celé odôvodnenie napadnutého rozsudku spočíva len v citovaní odôvodnenia kasačného uznesenia najvyššieho súdu. Sťažovateľka bola toho názoru, že krajský súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia porušil jej právo na spravodlivý proces.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol. Dospel k záveru, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti. Citujúc § 455 CSP, zdôraznil, že krajský súd bol viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, ktorý premietol do svojho rozhodnutia. Pripomenul, že prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá.

III.

Argumentácia sťažovateľky

7. Podľa sťažovateľky ak bol v kasačnom uznesení z 27. júna 2019 vyslovený názor, že napriek spôsobu vyporiadania BSM nedošlo medzi dlžníkom a jeho bývalou manželkou ku vzniku solidárneho záväzku, pravdepodobne najvyšší súd nepochopil dovtedajšiu argumentáciu krajského súdu. Ten totiž dovtedy nedôvodil, že sa žalovaná stala dlžníčkou popri dlžníkovi, ale, naopak, zastával názor, podľa ktorého z pôžičky je zaviazaný iba dlžník. Z vyporiadania BSM vyplývala len úprava vzájomných pomerov medzi bývalými manželmi, ktorých obsahom bola povinnosť žalovanej voči dlžníkovi (nie voči sťažovateľke), aby namiesto neho zaplatila polovicu jeho dlhu. Uvedenú povinnosť nesplnila, splnil ju sám dlžník, a preto mu vzniklo právo požadovať od žalovanej náhradu, pričom toto právo mohol postúpiť. Najvyšší súd teda v kasačnom uznesení z 27. júna 2019 dospel k rovnakému záveru ako krajský súd v zrušenom rozsudku z 10. júla 2018. Napriek tomu sa krajský súd v nadväzujúcom zmeňujúcom rozsudku nevysporiadal s tým, že najvyšší súd dezinterpretoval závery krajského súdu vyslovené v jeho predchádzajúcom rozhodnutí. Krajský súd nevysvetlil, akým spôsobom môže byť oprávnenosť nároku sťažovateľky dotknutá závermi najvyššieho súdu týkajúcimi sa výlučne právnych otázok, ktoré neboli podkladom pre jeho zrušený odvolací rozsudok. Krajský súd neodôvodnil svoj úplný názorový obrat vo vzťahu k výroku svojho rozsudku, a to za situácie, keď nedošlo k žiadnej zmene v právnom posúdení veci oproti predchádzajúcemu (zrušenému) rozsudku krajského súdu.

8. Z uvedených dôvodov sťažovateľka podala dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a založila ho na nedostatočnosti odôvodnenia ostatného (zmeňujúceho) rozsudku krajského súdu. Sťažovateľka nerozporovala viazanosť krajského súdu právnym názorom najvyššieho súdu, tvrdila však, že najvyšší súd vyslovil právne závery k otázkam, na ktorých nebol zrušený rozsudok krajského súdu založený. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení nezaoberal samotným obsahom sťažovateľkinho dovolania. Jeho obsah preto nezodpovedá požiadavkám kladeným konštantnou judikatúrou ústavného súdu, ako aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) na odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov, v dôsledku čoho porušuje sťažovateľkine označené práva.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky ústavný súd predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti kritizuje nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý sa podľa jej názoru nezaoberal obsahom jej dovolania.

11. Povinnosťou najvyššieho súdu bolo vysvetliť svoj záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľky. Za podstatný v tejto súvislosti ústavný súd považuje odkaz najvyššieho súdu

v napadnutom uznesení na § 455 CSP, podľa ktorého ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu.

12. Závazný právny názor najvyššieho súdu v jeho kasačnom uznesení z 27. júna 2019 netvorila len absencia pasívnej solidarity vo vzťahu dlžníka a žalovanej ako jeho bývalej manželky (bod 18 kasačného uznesenia), ale aj konštatovanie, že dlžníkovi nemohol „vo vzťahu k žalovanej vzniknúť nárok na plnenie, ktorý potom riešil jeho postúpením žalobkyni. Tým, že súdy nesprávne vychádzali z existencie spoluzávazku medzi žalovanou a jej bývalým manželom, nesprávne právne posúdili aj existenciu a charakter pohľadávky, ktorá bola predmetom postúpenia zmluvy o postúpení z 10. februára 2012.“ (bod 19 kasačného uznesenia).

13. Krajský súd tak bol po vrátení veci povinný rešpektovať nielen právny názor dovolacieho súdu o chýbajúcej solidarite vo vzťahu dlžníka a žalovanej, ale aj právny názor, podľa ktorého zmluvou z 10. februára 2012 postúpil dlžník na sťažovateľku neexistujúcu pohľadávku. Viazanosť krajského súdu uvedenou druhou časťou právneho názoru dovolacieho súdu sa odrazila v bodoch 55 a 57 rozsudku z 18. februára 2020, ktorý potom sťažovateľka napadla svojím dovolaním.

14. Ak v popísaných okolnostiach sťažovateľka v dovolaní vytykala krajskému súdu nedostatočné zaujatie postoja ku skutočnosti, že v otázke pasívnej solidarity nebolo rozdielu medzi pôvodným právnym názorom krajského súdu a právnym názorom dovolacieho súdu v jeho kasačnom uznesení, nebolo dôvodné od najvyššieho súdu očakávať, že si uvedenú kritiku osvojí. Totiž aj v prípade, že by sa predmetnej otázke krajský súd v rozsudku z 18. februára 2020 výslovne venoval, ba by aj dospel k názoru zhodnému so sťažovateľkiným, nič by to nemenilo na jeho povinnosti rešpektovať podľa § 455 CSP právny názor dovolacieho súdu o neexistencii pohľadávky postupovanej zmluvou z 10. februára 2012, ktorý priamo determinoval záver o absencii aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky na podanie žaloby proti žalovanej. Najvyšší súd preto v napadnutom uznesení podľa názoru ústavného súdu správne odkázal na § 455 CSP a zaoberal sa tým, či nie sú splnené podmienky na uplatnenie výnimiek z viazanosti krajského súdu právnym názorom dovolacieho súdu. Výsledok skúmania bol však negatívny, a preto najvyšší súd uzavrel, že „*myšlienkový postup odvolacieho súdu je dostatočne vysvetlený (viď bod 44 až 57 rozhodnutia odvolacieho súdu), a to aj s poukazom na právne závery dovolacieho súdu*“. Takto poňaté odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu plne rešpektuje povahu dovolacieho dôvodu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý sťažovateľka v dovolaní predniesla a ktorý, ako na to správne poukázal najvyšší súd, nezahŕňa (ne)správnosť právneho posúdenia veci. Najvyšší súd, ktorý je podľa § 440 CSP viazaný dovolacími dôvodmi, sa preto nemohol zaoberať otázkou, či právny záver o neexistencii pohľadávky postupovanej dlžníkom sťažovateľke, a tým aj o absencii aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky na podanie žaloby proti žalovanej, je alebo nie je správny.

15. Dovolací prieskum najvyššieho súdu sa mohol orientovať len na zodpovedanie otázky, či odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu spĺňa požiadavky práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z uvedených práv nevyplýva požiadavka, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Iba ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis proti Grécku, rozsudok z 29. 5. 1997, Higgins proti Francúzsku, rozsudok z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva

aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku, rozsudok z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

16. Ako už bolo uvedené, aj keby sa krajský súd v odôvodnení rozsudku z 18. februára 2020 porovnávaní svojho dovtedajšieho postoja k pasívnej solidarite dlžníka a žalovanej s právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v jeho kasačnom uznesení z 27. júna 2019 bol venoval, nič by to nezmenilo na jeho povinnosti rešpektovať právny názor dovolacieho súdu o neexistencii pohľadávky postupovanej na sťažovateľku, a tým aj o nedostatku jej aktívnej vecnej legitimácie. Z tohto dôvodu sa sťažovateľkou preferovaná právna otázka, na ktorú krajský súd nedal adresnú odpoveď, dostala do polohy argumentu, na ktorý sa nevyžadovala špecifická odpoveď v zmysle judikatúry ESĽP rekapitulovanej v predchádzajúcom odseku. Nadväzne je potom ústavne udržateľnou aj reakcia najvyššieho súdu v napadnutom uznesení, ktorá spočívala v akceptovaní kvality odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktorý sťažovateľka napadla dovolaním založeným na § 420 písm. f) CSP.

17. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Keďže ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky vylúčil možnosť vyhovieť jej po prípadnom prijatí na ďalšie konanie, odmietol ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

18. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch formulovaných sťažovateľkou v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého rozhodnutia, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2024

Robert Šorl
predseda senátu